

1. PÄÄMÄÄRÄ ALKOHOLIN KULUTUS VÄHENEE HELSINGISSÄ

Toimenpide	Vastuutaho 2013-2016	Toteuma 2010-2015	
Tavoite 1: Alkoholilla käyttävä helsinkiläinen vähentää omaa alkoholin käyttöönsä			
Toimenpide 1: Helsingin kaupunki kannustaa ja tukee kampanjoin asukkaiden pyrkimyksiä vähentää omaa alkoholin käyttöönsä. Esim. ”Tipaton tammikuu”, ”Kevennetty kesäkuu”, ”Anna lapselle raitis joulukuu”, ”Pudota painoa – vähennä alkoholia”.	Vastuutaho: Sosiaali- ja terveysviraston ehkäisevän työn yksikkö (Ety)	Vuonna 2014 Ety oli mukana seuraavissa kampanjoissa: Tipaton-kampanja, Hyvän mielen vuoksi – kampanja, Anna lapselle raitis joulukuu –kampanja ja AUDIT-tuki ohjelma tutuksi –kampanja. Osa kampanjoista on tehty yhteistyössä HUSin Mielenterveystalo.fi-toiminnan ja järjestöjen kanssa. Ety on aktiivisesti suunnannut tiedotusta alkoholin vaaroista kuntalaisille ja sosiaali- ja terveysviraston henkilökunnalle. Yhteensä esitteitä, opaskirjoja ja julisteita ajettiin vuoden 2014 aikana 32 300 kpl. Laaja jakelu, yli 6000 esitettä, on jaettu viime vuonna sote -virastoon. Ety uutiskirje sosiaali- ja terveysviraston henkilökunnalle on ilmestynyt kolme kertaa vuoden aikana, teemanumeroita on ollut kaksi: sähköiset oma-apupalvelut ja työvälineet ja ikääntyneiden ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö. Kaikki Ety tuottamat aineistot ovat sekä kaupungin hallintokuntien että Helsingin alueella toimivien järjestöjen käytössä ilmaiseksi. Erityisryhmille tiedottamiseksi on tuotettu venäjän- ja somalin-kieliset sivut. Somalinkielinen Khat – opas päivitetty v 2014. Venäjänkielisillä verkkosivuilla on Psykiatrian ja päihdehuollon hoito-ohjausopas.	●
Toimenpide 2: Lisätään helsinkiläisten tietoa alkoholipolitiikan keinoista, alkoholin vaaroista ja päihdepalveluista.	Vastuutaho: Sosiaali- ja terveysviraston ehkäisevän työn yksikkö ja kansalaisjärjestöt	Ety toiminnassa on lisätty helsinkiläisten tietoa alkoholipolitiikan keinoista ja alkoholin vaaroista ja päihdepalveluista, kts toimenpide 1 yllä. Sosiaali- ja terveysvirastossa on ehkäisevää päihdetyötä huomioitu Itsehoitosivuilla ja ITE-pisteissä terveysasemilla. On osallistuttu Maailma Kylässä –festivaaleille- 2013 ja Malmin rasti –tapahtumaan 2015. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry: <i>Kampanjoita ja tiedon levittämistä</i> Tipaton tammikuu- kampanja ja ehkäisevän päihdetyön viikko. Mm. Tipaton tammikuu, Selvin päin kesään, Asunnottomien yö, Ehkäisevän päihdetyön viikko ja Anna lapselle raitis joulukuu –	●

		kampanjoiden materiaali levitettiin helsinkiläisiin kohtaamispaikkoihin ja päiväkeskuksiin Helsingin Elokolo on matalan kynnyksen paikka, jossa on mahdollisuus keskusteluun, palveluohjaukseen ja vertaisryhmiin. Siellä on ollut noin 23 000 käyntikertaa vuonna 2014. Elokoloa on esitelty mm. Suomen sosiaalifoorumissa, Päiväkeskusten olympialaisissa, Narinkkatorilla Helsinki-päivänä, Asunnottomien yössä ja Vapaaehtoistoiminnan messuilla <i>Koulutukset ja keskustelutilaisuudet väestölle ja asiantuntijoille</i> - Ehyt ry on toteuttanut Helsingin yläkouluissa päiheteisiin liittyvää koulutusta oppilaille, koulun henkilökunnalle ja vanhemmille vanhempainilloissa. Muutamassa oppilaitoksessa on pidetty Päihdeilmiö-koulutusta nuorille ja Ryhmäilmiö-koulutusta opettajille. Alkoholimainosasiasta on kampanjoitu syksyllä 2014 kaupallisella radioasemalla. - Väestölle on pidetty keskustelutilaisuuksia, joissa on ollut mahdollisuus ammattilaisen ja vertaisten tukeen. Lisäksi Ehyt on tahollaan kouluttanut työpaikkoja. - Päihdepäivät 2014 <i>Julkaisuja:</i> Päihdekasvatuksen paletti, Onnistunut alkoholipolitiikka on Suomelle mahdollisuus ja EHYT Teema julkaisut, EHYT Katsaukset, Opintoaineisto "Onks' uutta tietoo?" -ikähankkeen julkaisu, Päihdeporina rippikoulutyöhön A-klinikkasäätiön valtakunnalliset sähköiset palvelut ovat myös helsinkiläisten käytettävissä. Ne sisältävät alkoholinkäytön ohella muitakin teemoja. ne ovat tarjolla laajana kokonaisuuksina, joita usein tarvitaan päihdetyössä. Sähköinen palvelukokonaisuus on internet-sivuilla ainalähellä.fi.	
Tavoite 2: Alkoholimainontaa vähennetään Helsingissä			
Toimenpide 1: Helsingin kaupunki kieltää kaiken alkoholimainonnan antaessaan vuokralle omistuksessaan olevia mainospintoja kaupungin alueella.	Vastuutaho: Rakennusvirasto o	Aiemmin todettu: Yhtiö ei ole valmis luopumaan alkoholimainonnasta kokonaan. Sopimus vuoteen 2023. 2013 tehdyn sovintosopimuksen mukaan yhtiö sitoutuu rajoittamaan alkoholimainontaa päiväkotien ja koulujen läheisyydessä. Alkoholilain muutos (33.2 § k. 9) rajoittaa alkoholimainontaa rakennusviraston hallinnoimalla alueella. Valvira on antanut asiasta erillisen ohjeen. Lakimuutoksen edellyttämä toimintatapa on muotoutumassa.	●
Toimenpide 2: Helsingin kaupunki kieltää kiinteistöjen korjausrakentamisessa käytettävissä suojapeitteissä olevat alkoholimainokset.	Vastuutaho: Rakennusvirasto o	Rakennusvirasto ottaa tätä koskevan ehdon yleisen alueen vuokrausta rakennustöihin koskeviin vuokrasopimusehtoihin. Rakennusvirasto ei voi puuttua kiinteistön alueella oleviin suojapeitteisiin.	●
Toimenpide 3: Liikennevälineisiin	Vastuutaho:	Esimerkiksi HKL:n sopimus mainostilan vuokraajaan kanssa on voimassa pysäkkien osalta vuoteen	●

Liite 2: Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman toteutuminen 2010-2015, toimenpidekohtainen kuvaus. 30.3.2015.

mainostilaa myytäessä ja sopimuksia tarkistettaessa vastuutahot lisäävät sopimusehtoihin lausekkeen alkoholin mainontakiellosta raitiovaunuissa, metrossa, metroasemilla, linja-autoissa ja pysäkeillä.	HKL, Helsingin seudun liikenne, HSL ja Helsingin Bussiliikenne Oy	2018 asti sekä metrojen ja raitiovaunujen osalta vuoteen 2016 asti. Seuraavissa mainostilan koskevista neuvotteluista HKL ottaa huomioon mainonnan kansainväliset perussäännöt, keskuskauppakamarin eettisen neuvoston ratkaisut sekä alkoholimainonnasta annetut lait.	
Toimenpide 4: Helsingin kaupungin virastojen, liikelaitosten ja tytäryhteisöjen painetuissa tai sähköisissä julkaisuissa ja muussa viestinnässä ei julkaista alkoholimainoksia.	Vastuutaho: kaikki kaupungin virastot, liikelaitokset ja tytäryhteisöt	Helsingin kaupungin viestinnästä ja hallintokunnista saatujen tietojen perusteella Helsingin kaupungin painetuissa tai sähköisissä julkaisuissa tai muussa viestinnässä ei julkaista alkoholimainoksia	●
Toimenpide 5: Helsingin kaupungin viestinnän ohjeisiin lisätään alkoholin markkinointia, alkoholimainontaa ja alkoholijuomateollisuuden käyttöä sponsorina koskeva kielto.	Vastuutaho: Kaupunginkanslia	Viestinnän ohjeisiin ei ole tehty laajaa päivitystä eikä ohjeisiin näin ollen ole tehty tätä tarkoittavaa muutosta. Käytännössä kaupungin viestintä toimii joka tapauksessa tämän vaatimuksen mukaisesti. Sitä edellyttää myös nykyisiin viestinnän ohjeisiin sisältyvä mm. sponsorointia koskeva lausuma: ”Yhteistyökumppaneita valittaessa on varmistuttava siitä, että niiden toiminta sopii yhteen kaupungin omien tavoitteiden ja eettisten periaatteiden kanssa.”	●
Toimenpide 6: Helsingin kaupunki korottaa anniskelupaikkojen ulkotarjoilualueiden asiakaspaikoista perittäviä vuokria	Vastuutaho: Rakennusvirasto	Asiaa on käsitelty yleisten töiden lautakunnassa kesällä 2013, vuokria on korotettu.	●
Tavoite 3. Helsingin kaupungin tapahtumat ovat pääsääntöisesti alkoholittomia			
Toimenpide 1: Helsingin kaupungin edustustilaisuudet, tapahtumat ja kaupungin tiloissa pidettävät tilaisuudet ovat pääsääntöisesti alkoholittomia.	Vastuutaho: kaupungin johtajisto ja kaupunginkanslia	On toteutunut osittain, kokoukset (työtapaamiset), tapahtumat ja lounaat kaupungin ulkopuolisille ovat alkoholittomia. Pääsääntöisesti myös edustustilaisuuksissa päiväsaikaan ei tarjolla alkoholia aina kun se tapahtuman luonteen huomioon ottaen on mahdollista. Alkoholia tarjotaan pääsääntöisesti vain kansainvälisillä vastaanotoilla.	●
Toimenpide 2: Helsingin kaupungin virastot ja liikelaitokset pidättäytyvät alkoholin anniskelulupahakemuksista ja anniskelusta tapahtumissaan.	Vastuutaho: Kaikki kaupungin virastot ja liikelaitokset	Niistä hallintokunnista, joista olemme saaneet vastauksen, toimenpide toteutuu pääsääntöisesti. Kaikista hallintokunnista ei ole saatu ajantasaisia tietoja.	●

Liite 2: Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman toteutuminen 2010-2015, toimenpidekohtainen kuvaus. 30.3.2015.

Toimenpide 3: Helsingin kaupungin henkilöstötilaisuudet ovat pääsääntöisesti alkoholittomia	Vastuutaho: Kaikki virastot, liikelaitokset, henkilöstöjärjestöt ja henkilöstö	Niistä hallintokunnista, joista olemme saaneet vastauksen, toimenpide toteutuu pääsääntöisesti. Kaikista hallintokunnista ei ole saatu ajantasaisia tietoja.	
Toimenpide 4: Helsingin kaupunginvaltuuston kokousten ja tilaisuuksien yhteydessä tapahtuvasta alkoholijuomien myynnistä luovutaan.	Vastuutaho: Kaupungin johtajisto ja kaupunginkansliasta	Valtuustoravintolan juoma- ja ruokatarjoilusta vastaa Helsingin kaupungin Palvelut Oy, joka hallinnoi tilan anniskeluoikeuksia. Tilaisuuksissa, jotka kanslia järjestää noudatetaan toimenpide 1. periaatteita.	
Tavoite 4: Alkoholilainsäädännön noudattamisen valvontaa tehostetaan			
Toimenpide 1: Poliisi tehostaa alkoholijuomien häiritsevän käytön ehkäisyä ja valvontaa esimerkiksi puistoissa, lasten leikkiympäristöissä ja julkisissa liikennevälineissä.	Vastuutaho: Helsingin poliisilaitos	Helsingin poliisilaitoksen tulossopimuksessa on määritetty yhdeksi yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonnan painopisteeksi puuttuminen häiritsevään julkijuopotteluun. Erityisenä painopisteenä on mainittu alaikäisten alkoholin hallussapito ja nauttiminen. Valvontaa alkoholin julkiseen nauttimiseen on kohdennettu poliisipartioiden valvontana koko vuoden 2014 ajan. Erityisiä valvontaoperaatioita on järjestetty esim. koulujen päättyessä ja alkaessa sekä nuorisolle suunnattujen tapahtumien (konsertit yms.) yhteydessä. Helsingin poliisilaitos on valvonut alaikäisten alkoholin hallussapitoa/maahantuontia myös laivamatkustajaliikenteessä. Lisäksi loppuvuodesta 2014, ns. pikkujoulukaudella, ylläpidettiin aiheeseen puuttuvaa tehovalvontaa Helsingin ydinkeskustan alueella useamman viikonlopun ajan. Valvontojen yhteydessä poliisi on puuttunut häiritsevään alkoholinkäyttöön joukkoliikenneasemilla ja -kulkuvälineissä jne. Kaikkien alle 18-vuotiaiden osalta poliisi tekee lastensuojeluilmoituksen sosiaaliviranomaiselle sekä ilmoittaa pääsääntöisesti myös lapsen huoltajalle. Helsingin poliisilaitoksessa oli päihdekiinnottoja vuonna 2014 yhteensä 9790 kappaletta, joista alle 18 -vuotiaita 112 kappaletta.	
Toimenpide 2: Poliisi ja Etelä-Suomen aluehallintovirasto tehostavat alkoholin anniskelutoiminnan ja vähittäismyynnin valvontaa, erityisesti	Vastuutaho: Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Helsingin poliisilaitos ja	Helsingin poliisilaitos tekee jatkuvaa kahdensuuntaista yhteistyötä Etelä-Suomen aluehallintoviraston kanssa, muun muassa tietojenvaihdot ja yhteiset valvontaoperaatiot. Valvonnan yhteydessä on tullut esiin ravintoloissa tapahtuneita alaikäisille henkilöille anniskeluja. Näiden tapausten määrä vuositasolla on kuitenkin melko vähäinen, suhteessa ravintolatoiminnan volyymeihin. Esille tulleissa tapauksissa poliisi käsittelee asian usein	

Liite 2: Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman toteutuminen 2010-2015, toimenpideohtainen kuvaus. 30.3.2015.

alkoholijuomien myymistä ja välittämistä alaikäisille ja päihtyneille.	Päivittäiskauppa ry	rangaistusmääräysmenettelyllä (ns. sakko) ja aluehallintovirasto määrää anniskeluluvan haltijalle hallinnollisena sanktiona määräaikaisen anniskeluluvan peruuttamisen. Helsingin poliisilaitos on kehittänyt omaa kenttätoiminnan yhteydessä tapahtuvaa valvontaprosessiaan - uusittu malli otetaan käyttöön vuoden 2015 alussa. Siinä kehitetään alaikäisille ravintoloissa tapahtuvan anniskelun valvontaa sekä lisätään vähittäismyynnin valvontaa. Helsingin poliisilaitoksessa seurataan kuukausittain ryhmien tekemien anniskelu- ja vähittäismyyntivalvontojen lukumäärää. Vuositasolla anniskelu- ja vähittäismyyntipaikan valvontoja tehdään poliisilaitoksen aloitteesta yli 500, jotka valikoituvat ennalta harkitun tarpeen perusteella.	
Toimenpide 3: Helsingin kaupunki kieltää alkoholin anniskelun klo 22:n jälkeen vuokralle antamallaan ulkotarjoilualueilla, jos alueella on asuintaloja. Tämä anniskelurajoitus liitetään vuokraehtoihin kaupungin vuokratessa ulkotarjoilualueita.	Vastuutaho: Kiinteistövirasto, 2011 alkaen rakennusvirasto /AVI	Aluehallintovirasto myöntää anniskeluluvan, kaupunki vuokraa maa-alueen. Terassiohjeen mukaan asuinkiinteistöjen läheisyydessä terassien aukioloaika on rajattu klo 07.00-22.00 välille. Aikarajoitusta määrittelevät Helsingin ympäristökeskuksen lisäksi kiinteistöjen omat järjestyssäännöt. Lisäksi alkoholin anniskelu-aikaa voidaan rajoittaa anniskeluluvassa.	●
2.PÄÄMÄÄRÄ LAPSIA JA NUORIA SUOJELLAAN ALKOHOLILTA			
Toimenpide	Vastuutaho	Toteuma	
Tavoite 1. Raittiiden nuorten osuus nuorista lisääntyy ja mahdollinen alkoholin kokeilu- ja käyttöikä myöhentyvät			
Toimenpide 1: Kehitetään edelleen alkoholistista ja sen terveyshaitoista kertovaa opetusta, neuvontaa ja valistusta peruskouluissa, toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa ja lukiossa. Peruskoulujen 7. luokkien oppilaiden vanhemmille laaditaan tiedote "Nuoret ja alkoholi". Ammatillisten oppilaitosten opiskelijoille laaditaan kohdennettu terveyden edistämisen ohjelma alkoholin kokeilun ja käytön vähentämiseksi.	Vastuutaho: Opetusvirasto ja sosiaali- ja terveysviraston koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä Klaari Helsinki	Opetusviraston toiminnassa alkoholista ja sen terveyshaitoista kertovaa opetusta, neuvontaa ja valistusta on kehitetty peruskouluissa, toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa ja lukiossa. Opetusvirasto ja Klaari Helsinki ovat järjestäneet peruskouluikäisten kanssa työskentelevälle opetus- ja nuorisotoimen sekä muulle kaupungin henkilöstölle päihdekasvatukseen perehdyttävää täydennyskoulutusta. Koulutuksessa on paneuduttu nuorten päihdeettömyyttä tukevien toimintamallien ja -menetelmien hyödyntämiseen opetuksessa ja vanhempainilloissa. Ammatillisista oppilaitoksissa ei ole erillistä ohjelmaa, mutta tema on upotettu opetukseen ja opiskelijahuoltoon läpäisyperiaatteella. Kouluissa ja oppilaitoksissa on opetussuunnitelman perusteiden niiltä edellyttämät päihdetoimintasuunnitelmat, joissa kuvataan käytänteet päihdeiden käytön ennaltaehkäisyyn, päihdeiden käyttöön liittyvien ongelmatilanteiden hoitamiseen ja hoitoon ohjaukseen. Klaari Helsinki on laatinut <i>Alaikäiset ja alkoholi – Vinkkejä vanhemmille</i> -esitteen sekä yhteistyössä opetusviraston kanssa oppaan päihdetoimintasuunnitelman laatimiseen Helsingin kouluille ja oppilaitoksille. Kouluterveydenhuollossa lasten ja nuorten päihdeettömyyttä on edistetty päihdeiden käytön	●

		puheeksiotolla ja kartoituksella (Adsume, nuorten päihdemittaria käytetään terveystarkastusohjelman mukaisesti) sekä motivoivan haastattelun avulla. Koululaisten vanhemmille on käytetty Audit-kyselyä laajojen terveystarkastusten yhteydessä. Kouluterveydenhuolto on ollut mukana toteuttamassa Valintojen stoori -toimintaa (Klaari Helsingin koordinoima päihdekasvatusmenetelmä kuudesluokkalaisille). Lisäksi lännen alueella on ollut Raittiina radalla -toimintaa peruskoulun 6. luokkien oppilaille (toiminta vastaa Valintojen stooria). Terveydenhoitajat ovat osallistuneet päihdeettömyyttä tukeviin teemapäiviin, tempauksiin ja vanhempainiltoihin. Henkilöstö on osallistunut kaupungin järjestämiin täydennyskoulutuksiin. Terveydenhoitajat ovat osallistuneet kouluissa ja oppilaitoksissa päihdetoimintasuunnitelmien suunnitteluun ja laadintaan. <i>Nuorten päihdeettömyyden tukeminen</i> -vanhempainiltamalli on kouluilla käytössä (alakoulusta yläkouluun kansio). Terveydenhoitajat voivat käyttää kyseistä mallia osana omaa työtään. Viranomaisyhteistyötä (lastensuojeluilmoitus) on tehty alaikäisen alkoholin käytön osalta. Opiskeluterveydenhuolto: Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen opiskeluhuoltosuunnitelma on laadittu Helsingin lukoissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa. Ammatillisissa oppilaitoksissa on laadittu ”<i>Toimintaohje opiskelun edellytysten turvaamiseksi</i>”. Toimintaohjeessa kuvataan mm. Sora-lainsäädännön toteuttaminen, päihdeongelmien ennaltaehkäiseminen ja niihin puuttuminen sekä toimenpiteet. Lukioiden vastaava toimintaohje työskentely tullaan käynnistämään kevään 2015 aikana. Toisen asteen opiskelijoita tuetaan päihdeettömään elämäntapaan järjestämällä oppilaitoksissa erilaisia teematapahtumia, joihin myös oppilaitosten terveydenhoitajat osallistuvat, keskustelemalla asiasta terveystiedon tunneilla, kodin ja oppilaitosten välisellä yhteistyöllä, opiskeluun sitouttamisella sekä opiskeluhuollon palveluilla. Toisen asteen oppilaitoksissa päihdeiden käyttöön puututaan aina, lisäksi ammatillisissa oppilaitoksissa huomioidaan Sora-säädösten (soveltumattomuuden ratkaisut; tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa peruskoulutuksessa) vaatimukset. Opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajat ovat osallistuneet kaupungin järjestämiin täydennyskoulutuksiin, myös omaa hoitajille kohdennettua koulutusta on järjestetty yhteistyössä Nuorisoseuran kanssa.	
Toimenpide 2: Koulu- ja kotien välisessä yhteistyössä, kuten vanhempainilloissa, otetaan puheeksi	Vastuutaho: Opetusvirasto ja Klaari Helsinki	Kouluja on informoitu viimeksi Rehti-tiedotteessa 7/2014 seuraavasti: Koulun tehtävä on tukea nuorten päihdeettömyyttä yhdessä vanhempien kanssa. Ajantasaistettu opas päihdetoimintasuunnitelman laatimiseen on julkaistu Klaari Helsingin internetsivuilla osoitteessa:	

Liite 2: Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman toteutuminen 2010-2015, toimenpideohtainen kuvaus. 30.3.2015.

vanhempien vastuu alkoholilainsäädännön noudattamisesta ja erityisesti alkoholin välittämisen lainvastaisuus ala-ikäisille.		www.klaarihelsinki.fi > Materiaalit. Samassa osoitteessa on myös uudistettu <i>Nuorten päihteettömyyden tukeminen -vanhempainiltamalli</i>. Koulut ja oppilaitokset tiedottavat oppilaille, opiskelijoille ja heidän vanhemmilleen päihteiden käytön ehkäisyn ja puuttumisen toimintamalleista ja menettelytavoista lukuvuosittain. Myös ammatillisten oppilaitosten ja kotien välisessä yhteistyössä, kuten vanhempainilloissa, otetaan puheeksi vanhempien vastuu alkoholilainsäädännön noudattamisesta ja erityisesti alkoholin välittämisen lainvastaisuus alaikäisille.	
Toimenpide 3: Alkoholin myyntiä ja välittämistä alaikäisille valvotaan järjestämällä alkoholijuomien ostokokeiluja.	Vastuutaho: Klaari Helsinki ja Etelä-Suomen aluehallintovirasto	Vuonna 2015 käynnistetään toimenpiteitä Helsingin Pakka pilotissa.	
Toimenpide 4: Helsingin kaupunki avaa verkkosivulleen (www.hel.fi) palautekanavan, johon kaupunkilaiset voivat antaa palautetta alkoholilainsäädännön rikkomisesta.	Vastuutaho: Kaupunginkanslia	Palautekanava, johon voi antaa palautetta alkoholilainsäädännön rikkomisesta, on toteutettu ja otettu laajamittaiseen käyttöön hel.fi-portaalissa vuonna 2014 osana kaupungin yleistä sähköistä palautejärjestelmää.	
Tavoite 2. Aikuisten alkoholin käytöstä lapsille ja nuorille aiheutuvat haitat vähenevät Helsingissä			
Toimenpide 1: Helsingin kaupunki nimeää koordinoivan vastuutahon, johon Etelä-Suomen aluehallintovirasto voi ottaa yhteyttä selvittääkseen anniskelupaikan sopivuuden alueelle esimerkiksi päiväkotien ja koulujen sijainti huomioon ottaen.	Vastuutaho: Kaupunginkanslia	Nykyisen prosessin mukaan Aluehallintovirasto ottaa yhteyttä suoraan sen alueen päiväkoteihin, kouluihin ym., jonne anniskelupaikkaa suunnitellaan.	
Toimenpide 2: Päiväkodit ja koulut ilmoittavat anniskelupaikoista johtuvat ongelmat Etelä-Suomen aluehallintovirastolle.	Vastuutaho: Päiväkodit ja koulut	Anniskelupaikoista johtuvat ongelmat eivät ilmene päiväkotien toiminnassa. Jos ongelmien ilmenee, ollaan yhteydessä aluehallintovirastoon. Anniskelua koskevat ehdot ja niiden noudattamisen valvonta kuuluvat aluehallintovirastolle, joka myöntää anniskeluluvat. Kouluja on informoitu asiasta viimeksi Rehti-tiedotteessa 7/2014 seuraavasti: Päiväkodit ja koulut ilmoittavat anniskelupaikoista johtuvat ongelmat Etelä-Suomen aluehallintovirastoon (Helsingin kaupungin vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelma, s. 24). Vapaamuotoiset ilmoitukset lähetetään osoitteeseen: kirjaamo.etela@avi.fi.	

Liite 2: Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman toteutuminen 2010-2015, toimenpidekohtainen kuvaus. 30.3.2015.

Toimenpide 3: Helsingin kaupungin kiinteistövirasto täydentää voimassa olevaa ohjettaan ulkotarjoilualueista ehdolla, jonka mukaan alkoholijuomia ei anniskella lasten päiväkotien ja koulujen läheisyydessä niiden toiminnan aikana.	Vastuutaho: Rakennusvirasto	Anniskelua koskevat ehdot määritellään tällä hetkellä Aluehallintoviraston myöntämässä anniskeluluvassa. Kyseisiä rajoituksia ei ole otettu terassiehtoihin.	
Tavoite 3. Lasten ja nuorten alkoholinkäyttöön puuttumista tehostetaan			
Toimenpide 1: Terveyskeskuksen päivystyksissä noudatetaan toimintamallia, jonka mukaan kaikista alle 18-vuotiaista selvästi päihtyneistä tehdään lastensuojeluilmoitus ja ilmoitus vanhemmille. Alle 13-vuotiaista pyydetään psykiatrin konsultaatio ja nuorisopsykiatrinen yksikkö arvioi 13–15-vuotiaiden nuorisopsykiatrisen ja päihdehoidon tarpeen sekä ohjaa tarvittaessa hoitoon nuorisoasemalle.	Vastuutaho: Sosiaali- ja terveysvirasto	Terveyskeskuksen päivystyksissä on toteutettu ohjelman mukaista toimintamallia, joka myötäilee STM:n (2006) ohjeistusta päihtyneen henkilön akuuttihoito (16 vuotta täyttäneet). Alaikäisen kohdalla lastensuojeluilmoitus tehdään sosiaalipäivystykseen ja samalla sovitaan ilmoittamismenetelmä vanhemmille. Vanhemmat pyritään saamaan kotiuttamistilanteeseen mukaan. Päivystyskäynnin jälkeinen jatkoselvittely tapahtuu potilaan ja perheen asuinalueella. Päihde-asioissa jatkoselvittelypaikka on nuorisoasema. Sama käytäntö pyritään jalkauttamaan selviämishoitoasemalle päätyneiden alaikäisten tilanteisiin.	
Toimenpide 2: Lapsen tai nuoren asiaa hoitavat työntekijät ottavat aina yhteyttä vanhempiin ja sosiaalityöntekijään tavatessaan alaikäisen, jolla on alkoholijuomia tai joka on päihtynyt.	Vastuutaho: Sosiaali- ja terveysvirasto, opetusvirasto ja nuorisoasiainkeskus	Koulusta otetaan aina yhteyttä vanhempiin, tarvittaessa myös terveydenhuoltoon, poliisiin ja/tai lastensuojeluun, jos oppilaalla epäillään olevan hallussaan tai on alkoholijuomia tai hänen epäillään olevan tai hän on päihtynyt. Myös ammatillisista oppilaitoksista nuoren asiaa hoitavat työntekijät ottavat aina yhteyttä vanhempiin ja sosiaalityöntekijään. Nuorisoaseman osalta tämä toimenpide toteutuu entistä paremmin, kun nuorisoasematoiminta on keskitetty ja Nuorisoaseman toimintakulttuuri on yhdenmukaistettu. Nuorisoasiainkeskuksen Päihdeohjelman mukaan päihtyneenä nuorisotalolta tai sen välittömästä läheisyydestä tavoitetusta nuoresta, nuorisotalon työntekijä ilmoittaa viipymättä asiasta nuoren vanhemmille. Oppilaitoksen henkilökunnalla, joka epäilee opiskelijan olevan päihtynyt, on velvollisuus puuttua asiaan. Ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevan opiskelijan päihde epäilyn yhteydessä on otettava kantaa myös työturvallisuustekijöihin. Alaikäisen opiskelijan päihde-epäilyn yhteydessä on huomioitava vanhempien osallistuminen sekä mahdollinen viranomaisyhteistyö, lastensuojeluilmoitus. (Opetusviraston ryhmäkirje 23, 21.3.2012) Haartmanin ja Malmin sairaaloiden päivystyksistä ilmoitetaan sosiaalityöntekijälle tai	

Liite 2: Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman toteutuminen 2010-2015, toimenpidekohtainen kuvaus. 30.3.2015.

		sosiaalipäivystykseen silloin, kun potilaana on päihtynyt henkilö, jolla on alaikäisiä lapsia.	
Toimenpide 3: Ylläpidetään Helsingissä puuttumisen ja nollatoleranssin kulttuuria, jonka mukaan poliisi puuttuu aina alaikäisten julkijuopotteluun ja aikuisten häiritsevään julkijuopotteluun. Alaikäisten kohdalla noudatetaan Klaari Helsingin Puutu Nyt! -toimintaohjetta.	Vastuutaho: Helsingin poliisi, sosiaali- ja terveysvirasto, järjestöt, nuorisoasiainkeskus, Helsingissä tapahtumia järjestävät yritykset ja helsinkiläiset	Asia on huomioitu Helsingin poliisilaitoksen tulossopimuksessa, jossa todetaan alaikäiset erityiseksi kohderyhmäksi. Puutu Nyt -toimintaohjeen sisältö on ollut poliisilaitoksessa käytössä usean vuoden ajan. Helsingin poliisilaitoksessa seurataan kuukausittain hälytys- ja valvontaryhmien sekä ennalta estävän toiminnan ryhmien tekemien lastensuojeluilmoitusten määrää. Lastensuojeluilmoitusten perusteena on hyvin usein alaikäisen alkoholin nauttiminen tai hallussapito.	●
Toimenpide 4: Organisoidaan kaupan, nuorisotoimen, sosiaaliviranomaisten ja poliisin jalkautuvaa yhteistyötä aikoina, jolloin tiedetään alkoholijuomien myynnin lisääntyvän, kuten koulujen alkaessa ja päättyessä, vappuna ja juhlapyhien aikaan.	Vastuutaho: Nuorisoasiainkeskus, Klaari Helsinki, Päivittäistavara kauppa ry, Vähittäiskaupat ja Helsingin poliisilaitos	Helsingin poliisilaitos koordinoi mm. alaikäisten alkoholin käyttöön ja hallussapitoon liittyvää valvontaa ja aihealueen ilmiöitä kolmen viikon välein järjestettävissä sidosryhmäpalavereissa, joihin osallistuu poliisin lisäksi Helsingin kaupungin, kolmannen sektorin vapaaehtoisjärjestöjen sekä joukkoliikenteen operaattoreiden edustajia. Helsingin poliisilaitos on ollut osaltaan mukana ylihallinnollisessa teemavalvontaoperaatiossa jossa poliisin osuutena oli nimenomaisesti valvoa alaikäisten alkoholin maahantuontia matkustajaliikenteessä. Matkustajaliikenteeseen kohdistettua valvontaa on muutenkin painotettu ajallisesti siten, että sillä on pyritty vaikuttamaan mahdollisimman tehokkaasti toimenpidekohdassa mainittuihin ajankohtiin. Helsingin poliisilaitos on lisäksi sitoutunut tekemään ravintoloihin kohdistuvaa valvontaa yhteistyössä Tullin ja Rajavartiolaitoksen kanssa (ns. PTR-yhteistyö). Toimintamalli Puutu nyt! On kehitetty Klaarissa yhteistyössä sosiaalitoimen ja Poliisin kanssa. Toimintamalli on pysyvästi käytössä Poliisin ja sosiaalitoimen yhteistyönä.	●
3.PÄÄMÄÄRÄ: ALKOHOLIN ONGELMAKÄYTTÖÖN PUUTUTAAN VARHAIN			
Toimenpide	Vastuutaho	Toteuma	
Tavoite 1. Alkoholin riskikäytön varhaista havaitsemista ja matalan kynnyksen päihdepalvelujen saantia tehostetaan			
Toimenpide 1: Lyhytneuvonta (mini-interventio) otetaan käyttöön terveyskeskuksen päivystysvastaanotoilla,	Vastuutaho: Sosiaali- ja terveysvirasto ja työterveyskeskus	Tuettu koulutuksen ja konsultaation menetelmin yksiköiden toimintaa, vastaava toiminta jatkuu systemaattisesti. Neuvoloissa on laajennettu Audit –testi käytössä. Se tehdään raskauden ensikäynnillä sekä	●

Liite 2: Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman toteutuminen 2010-2015, toimenpideohtainen kuvaus. 30.3.2015.

terveysasemien avosairaanhoidossa, äitiys- ja lastenneuvoloissa, kaupunginsairaalassa, työterveyshuollossa ja sosiaaliviraston toimipisteissä.	s	lapsen 4 kuukauden, 18 kuukauden ja 4 vuoden tarkastusten yhteydessä. Kysely tehdään molemmille vanhemmille. Alkoholinkäytöstä keskustellaan vanhempien kanssa vastaanotolla ja tarvittaessa konsultoidaan tai lähetetään terveysaseman päihdetyöntekijälle tai päihdeäidin ollessa kyseessä erikoissairaanhoidon. Terveysasemilla ja sisätautien poliklinikalla Audit-testi tehdään ensikäynnillä silloin, kun kyseessä on uusi potilas eikä Audit kyselyä ole tehty. Se tehdään silloin, kun potilaan tilanne edellyttää tarkempaa tarkastelua alkoholinkäytöstä. Pohjoisen palvelualueelta saadun tiedon mukaan toimitaan niin, että henkilökunta ei tee Auditia kaikille vaan harkinnan mukaan. Monipuolisissa palvelukeskuksissa yksittäisille asiakkaille on tehty Audit testejä satunnaisesti. Palvelukeskusten Hyvinvointiuennoilla on sivuttu aihetta ja sosiaaliohjannassa/-neuvonnassa otetaan asia tarvittaessa esille ja ohjataan asiakas päihdepalvelujen piiriin. Kirjallista materiaalia on jaossa. Päivätoiminnassa päihdeistä keskustellaan /ohjataan asiakkaita Pilkeriimiin/päihdehoitoon satunnaisesti. Kotihoidossa tilanne on vastaavanlainen. Työterveyskeskuksessa tehdään Auditia, mutta kirjaamiskäytäntöjä kehitetään.	
Toimenpide 2: Laaditaan vuoden 2011 loppuun mennessä alkoholipotilaan hoidon hoitokokonaisuus, jossa on huomioitu eri-ikäisten perustason ja erityistason hoito.	Vastuutaho: Sosiaali- ja terveysvirasto	Prosessikuvaus alkoholipotilaan hoitokokonaisuudesta on laadittu. Eri-ikäisten alkoholipotilaiden hoitokokonaisuus on tarkentunut Nuorisoseman siirryttyä terveys ja päihdepalveluihin. Nuorinhoitokokonaisuus siten, että eri-ikäisten nuorten päihdehoitojen arviointiin ja hoidon toteuttamisvastuuseen on luotu HUS:n kanssa neuvottelemalla selkeä arviointi ja hoitostrukturi. Kategorinen ikäjako yli ja alle 18v päihdeitä käyttävien nuorten hoitopalveluista on poistunut	●
Toimenpide 3: Vahvistetaan päihdetyön osaamista lisäämällä päihdetyön koulutusta sosiaali- ja terveydenhuoltohenkilöstölle.	Vastuutaho: Sosiaali- ja terveysvirasto	Organisaation päihdetyön osaamista on vahvistettu terveys- ja päihdepalveluissa, järjestämällä systemaattisesti keskitettyä sekä erityistason koulutusta sosiaali- ja terveydenhuoltohenkilöstölle. Osa koulutuksista on räätälöity toimintayksiköiden tarpeen mukaan esimerkiksi kotiin vietävät palvelut ja palvelutalot, psykiatria sekä lääkäreille suunnatut koulutukset. Päihdetyön osaamista tukee myös sairaaloiden päihdeyhdyshenkilöverkostot, joiden tuella organisaatioon päivitetään tarvittavat tiedotteet sekä tuetaan konsultaatioihin ja palvelujen tarkoituksenmukaiseen käyttöön. Toimintaa on laajennettu myös psykiatrian ryhmätoimintoihin, joissa teemaa on käsitelty potilasryhmissä. Henkilökunnan osaamisen lisäämiseksi on tuotettu soten henkilöstölle sähköinen AUDIT- tuki ja ASSIST-työkalu seulontaan.	●

Tavoite 2. Tuetaan eläkeikäisten alkoholitonta elämää

Toimenpide 1: Alkoholin käyttö otetaan puheeksi hyvinvointia edistävillä kotikäynneillä ja kotihoidon asiakkaiden kanssa hoito- ja palvelusuunnitelmaa tehtäessä.	Vastuutaho: Sosiaali- ja terveysvirasto	Ikäihmisten päihdepalvelut ja hoitopolut on päivitetty. Kotihoidolle suunnattua alkoholinkäytön puheeksiotto koulutusta on aloitettu vuoden 2015 alussa, sisältöinä mm. AUDIT-testi, yli 65 v päihdemittari ja mini-interventio. Kotihoitoon kuvattu päihteiden käytön huomioivaa toimintamallia. 75-vuotiaiden yhteistilaisuuksissa on mahdollisuus jäädä työntekijöiden kanssa keskustelemaan myös alkoholiasioista ja siihen liittyvää materiaalia on jaossa. 85-vuotiaiden hyvinvointia edistävillä kotikäynneillä otetaan puheeksi alkoholi.	
Toimenpide 2: Tiedotetaan ikääntyneiden alkoholinkäytön riskeistä kotihoidon sekä monipuolisten palvelukeskusten ja päivätoiminnan asiakkaille.	Vastuutaho: Sosiaali- ja terveysvirasto	Monipuolisen palvelukeskukset: Yleisötapauksia alueilla on pidetty yht. 6 päihteiden käyttöön liittyen. Pilkkeryhmät toimivat hyvin kaikissa monipuolisissa palvelukeskuksissa ja Roihuvuorella lisäksi Kööri- ja Vireryhmä. Syystien mpk:ssa toimii (kaupunkitasoinen, ei alueellinen) ikäihmisten päihdekuntoutus, jota toteutetaan tiiviissä yhteistyössä päihdepalvelujen kanssa. Palvelukeskusten Hyvinvointi-illan ohjelmalla on sivuttu aihetta ja sosiaaliohjannassa/-neuvonnassa otetaan asia tarvittaessa esille ja ohjataan asiakas päihdepalvelujen piiriin. Kirjallista materiaalia on jaossa. Päivätoiminnassa päihteistä keskustellaan /ohjataan asiakkaita Pilkkeryhmiin/päihdehoitoon satunnaisesti. Syystien päihdekuntoutuksesta on myös ohjattu asiakkaita päivätoimintaan. Kotihoidossa viestintää tehdään osana toimintaa esimerkiksi puheeksiottona, ohjauksina hoitoon, kohtaamisena ja vuorovaikutuksena.	

Tavoite 3. Työttömien aktiivisuutta ja työllistämispolkuja kehitetään

Toimenpide 1: Helsingin kaupungin hallintokunnat työllistävät pitkäaikaisesti työttömiä muun muassa sosiaalisten yritysten kautta.	Vastuutaho: Kaikki kaupungin virastot	PosiVire Oy on Helsingin kaupungin, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) ja yksityisen toimijan omistama sosiaalinen yritys. PosiVire työllistää heikossa työmarkkina-asemassa olevia pitkäaikaistyöttömiä ja osatyökykyisiä, sekä tukee heitä vapaille työmarkkinoille ja opiskelemaan siirtymisessä. Yhtiön palveluita vuonna 2014 ovat tilanneet Helsingin kaupungin Sosiaali- ja terveysvirasto ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin HUS Desiko ja Tietohallinto, yhteensä palvelutilauksia (htv) 42,74 (v. 2013 46,5 ja vuonna 2012 54 palvelutilausta). Kaupunginkansliasta saadun tiedon mukaan pitkäaikaistyöttömiä työllistettiin kaupungille (siis kaupungin virastoihin ja liikelaitoksiin, ei sosiaalisiin yrityksiin) n. 700 vuoden 2014 aikana. Kanslian työllisyyspalvelut organisoivat tämän toiminnan sekä mahdollisesti budjetistaan näiden työsuhteiden palkanmaksun. Useat hallintokunnat ovat viestittäneet, että työn vaatavuuden vuoksi pitkäaikaistyöttömiä on vaikea työllistää.	

		Terveysneuvontaa ja terveystarkastuksia on terveydenhuoltolain mukaan järjestettävä opiskelu- ja työterveyshuollon ulkopuolelle jääville nuorille ja työikäisille. Niiden on muodostettava toiminnallinen kokonaisuus muiden kunnan järjestämien palveluiden kanssa. Sosiaali- ja terveysviraston nuorten palvelut on aloittanut kesällä 2013 terveystarkastus ja terveysneuvonta toiminnan, Terve Arki työskentelyn 16-29 v koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleville nuorille helsinkiläisille. Laki työllistämistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta tuli voimaan 1.1.2015. Monialaisen yhteispalvelun tavoitteena on edistää työttömien työllistymistä tarjoamalla heille monialaisena yhteispalveluna julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali- terveys- ja kuntoutuspalveluja. Lain mukaan työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja työtön laativat monialaisen työllistymissuunnitelman, jossa sovitaan asiakkaan palvelutarpeen mukaisista sosiaali- terveys- ja kuntoutuspalveluista. Nuorten palveluiden terveydenhoitajat työskentelevät Helsingin työvoiman palvelukeskus Duurissa toteuttaen niin terveydenhuoltolain kuin työllistämistä edistävän monialaisen yhteispalvelun henkeä.	
Tavoite 4. Helsingin kaupungin henkilöstön alkoholinkäytön ehkäisyyn ja vähentämiseen liittyvät ohjeet tarkistetaan ja sisällöt ajantasaistetaan			
Toimenpide 1: Helsingin kaupungin henkilöstön päihdeohjelma uusitaan vuoden 2011 aikana.	Vastuutaho: Kaupunginkanslia	Helsingin kaupungin henkilöstön päihdeohjelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa 10.12.2012 (§ 1419). Työhyvinvoinnin toimintaohjelmaan 2013 - 2016 on kirjattu, että johto huolehtii siitä, että päihdeohjelma käsitellään kaikissa kaupungin työyhteisöissä.	●

- toimenpide ei toteudu
- toimenpide on suunnitteluasteella
- käytännön toimenpiteitä on tehty
- toimenpide on toteutunut suunnitellusti